

Hifi Video Test

hvt

met pop-, jazz-, klassiek- en filmrecensies, achtergronden en reportages

Nummer 10 / 2006
Nederland € 5,50 België € 6

Alles over
de VAD-Show
en prijzenfestival

Verslag IFA 2006
zie pagina 64

Test

NAD 'Masters Series' M3 en M55

Monitor Audio 'Gold Signature 20

Philips 'Cineos HTS9800W'

'Musical Fidelity 'kW250S'

Marantz 'PM7001-' en
'SA7001-KI Signature'

Cyrus '8vs' en '6vs'

Pro-Ject 'RPM5'
met '9C'-arm

Pioneer 'S-A4SPT'
Pure Malt

Elipson 'Elegance X'

Clearaudio 'Ambient'

CREEK 'EVO' versterker
en CD-speler

Interview

Don Bouchard
van Ultralink/XLO

STIL... HEEL STIL... MUISSTIL!

Versterkers worden er al jaren gebouwd. Je zou toch zeggen dat er op dat gebied niet veel nieuws meer te bedenken valt. NAD heeft echter alle facetten van de versterkertechniek opnieuw onder de loep genomen bij het ontwerp van de nieuwe Masters Series. Medio augustus was een flink deel van de vaderlandse audiopers door importeur AND Benelux uitgenodigd om de introductie van de Masters Series in Kopenhagen bij te komen wonen (zie ook HVT september 2006, pagina 64). En eigenlijk ging het om twee noviteiten van de AudioNord-groep – de Deense holding die onder andere mede-eigenaar is van NAD en eigenaar van Dali – te komen bekijken: de nieuwe 'Mentor'-serie van Dali en de Masters Series van NAD.

MARNIX BOSMAN

Even resumerend: de Masters Series is de duurste lijn van NAD en bestaat op dit moment uit de 'M3' geïntegreerde stereoversterker, de 'M15' AV-surround processor/voorversterker, de 'M25' zevenkanaals eindversterker en de 'M55' multi format audio/video-spe-

ler. Op afzienbare termijn zal de serie nog uitgebreid worden met de 'M5' SuperAudio-CD-speler, welke een echte audiospeler zal worden.

Zo'n eerste kennismaking met een product is leuk maar je kunt pas echt over een apparaat oordelen als je het ook in je eigen ruimte hebt kunnen testen. Mede vanwege de indrukwekkende prestaties en de hele aparte opbouw heeft HVT voor deze eerste test gekozen voor de M3 versterker en de op dit moment verkrijgbare M55 disc speler welke tijdens de test als bron diende.

Nieuwe look en mogelijkheden

Qua vormgeving heeft NAD altijd een heel eigen gezicht gehad. Na vele jaren een aparte grijze tint heeft de standaard kleur tegenwoordig meer weg van antraciet. Voor deze Masters Series heeft NAD echter ook een gehele nieuwe stijl en vormgeving ontwikkeld. Er is daarbij veel gekeken naar trends binnen de industriële vormgeving en automobielenindustrie: modern en strak maar vooral ook tijdloos.

Het resultaat is een ontwerp geworden dat uit een gegoten frontpaneel van zink en aluminium bestaat. De kast is

uit een hoogwaardige en zeer zware 'carbon'-staal variant opgetrokken, bijzonder solide en welke bovendien niet tordeert, zelfs niet zonder de bovenkap.

De M3 heeft een volledig digitale besturing met de nodige – minder gebruikelijke – mogelijkheden, welke allereerst met de in eigen huis ontworpen ergonomisch ingedeelde afstandsbediening te bereiken zijn.

Zo heeft de M3 twee uitgangen per kanaal die eenvoudig zijn te selecteren. Ook kan er geschakeld worden voor weergave van stereo, mono, alleen links of alleen rechts. Het voorversterkerdeel beschikt over een aparte lijnuitgang, met schakelbaar High-Pass-filter, voor bijvoorbeeld het aansturen van een actieve subwoofer. (Het frequentiebereik op deze uitgang kan beperkt worden met een kantelfrequentie van 40, 60, 80 of 100Hz) en een tweede set voor eventueel een tweede versterker.

Een toon-, of beter gezegd klankregeling is voor velen taboe in dit segment. De klankregeling in de M3 is echter heel subtiel en wordt 'spectral tilt' genoemd: op het moment dat het laag iets geaccentueerd wordt, wordt het hoog iets verzwakt (of juist andersom). Deze manier van corrigeren geeft in veel gevallen net die verandering die voor sommige opnames net beter is.

De naam van iedere ingang kan gewijzigd worden, waarmee de mogelijkheden van de M3 toch even anders zijn dan je gewend bent van een 'eenvoudige' geïntegreerde versterker.

Terug naar de basis

NAD heeft een meer dan uitstekende reputatie op het gebied van versterkers. Vooral in het middensegment is NAD al jaren prominent aanwezig. De High-end sector is minder belangrijk geweest. De Masters Series heeft echter wel ambities om in deze sector mee te draaien en daarom hebben de ontwerpers van NAD de eigen versterkertechniek

- SPECIFICATIES -

Merk:	NAD
Type:	M3 Dual mono geïntegreerde versterker
Ingangen:	6 x
Vermogen:	Continu 2 x 180 watt in 8 ohm IHF dynamisch 2x 280 watt in 8 ohm 2x 480 watt in 4 ohm 2x 785 watt in 2 ohm
Signaal/ruisverhouding:	107dBA bij 1 watt
Afmetingen:	435x135x386mm (bxhxd)
Gewicht:	23,5 kg
Prijs:	€ 3.250
Type:	M55 Disc speler
Formats:	DVD+/-R(RW), CD-V, JPEG CD(-R, -RW), DVD-A, SACD, MP3, WMA, HDCD
DAC:	Burr Brown 24-bit/192kHz en DSD decodering
Afmetingen:	436x100x300 mm (bxhxd)
Gewicht:	13,6 kg
Prijs:	€ 2.250
Prijzen:	
Informatie:	AND Benelux tel. +31(0)13 455 0955
Website:	www.andbenelux.com / nadelectronics.com

volledig op de schop genomen. Uiteraard is er geput uit het rijke verleden, maar voor deze versterker is werkelijk iedere component en constructie uitgebreid geanalyseerd. De M3 is een echt dual mono ontwerp. Intern kun je zien dat dit ook klopt, getuige de twee grote ringkern transformatoren welke alleen voor het audiogedeelte zijn. Het digitale deel wordt vanuit een eigen trafo gevoed.

Eén van de ontwerpdoelen van de M3 was om een hoge signaal/ruisverhouding en kanaalscheiding te realiseren. Mede daarom is er veel aandacht besteed aan de ingangsectie van de versterker. Direct achter de ingangsbussen bevindt zich een rij hoogwaardige 'Reed'-relaischakelaars voor de bronkeuze, waar vanuit de voorversterker wordt aangestuurd. Deze voorversterker bestaat uit twee hoogwaardige en volledig discreet opgebouwde J-FET bufertrappen, welke ondergebracht zijn in kleine aluminium behuizingen. Speciale klasse-A versterkingsmodules (hoge spanning, lage uitgangsimpedantie) geven een fantastische vermogensreserve en een hoge uitgangsspanning, gecombineerd met een uitzonderlijke signaal/ruis-verhouding.

Volumeregeling

De volumeregeling in de M3 is een apart verhaal. De M3 gebruikt geen (motorgestuurde) potmeter maar heeft een volledig digitale besturing van een analoog netwerk. NAD gebruikt echter geen regel-IC (zoals velen wel doen), maar heeft voor de M3 een volledig discreet opgebouwde stappenverzwakker met een resolutie van 0,5dB en een totaal regelbereik van 87,5dB ontwikkeld.

De kracht van een goede stappenverzwakker is de zeer goede gelijkloop tussen beide kanalen. Ook de kanaalscheiding tussen links en rechts is veel hoger in vergelijking met bijvoorbeeld een potmeter (zelfs in vergelijking met hoge kwaliteit Alps, Noble of Penny & Gilles potmeters). Daarnaast is het impedantiegedrag, mits goed ontworpen, van een stappenverzwakker veel beter.

Meer techniek

Aan de binnenzijde van de M3 is duidelijk te zien dat er veel aandacht aan het mechanische ontwerp is besteed. De versterker is geheel opgebouwd uit discrete componenten, waarbij er in de voorversterker vooral SMD (Surface Mounting Devices) techniek is gebruikt. Grote aardvlakken in combinatie met stevige koperen voeding en aardstrips moeten bijdragen aan een solide vermogensdistributie vanuit de zware voeding. De gehele constructie oogt zeer degelijk en doordacht. Al deze facetten dragen bij aan de hoge signaal/ruisverhouding en kanaalscheiding van de M3 versterker. Het A-gewogen S/N-getal van meer dan 107dB is zondermeer een indrukwekkende prestatie voor een geïntegreerde versterker met deze vermogenscapaciteit. NAD's PowerDrive-technologie meet voortdurend de belastingsimpedantie aan ieder kanaal en past de spanning van de voeding aan om te allen tijde een maximaal onvervormd dynamisch vermogen te krijgen in de aangesloten luidspreker en onder alle bedrijfsomstandigheden. De signaalprocessor meet ook voortdurend de temperatuur en het gemiddelde lange-termijn vermogen en kiest, op basis

van deze informatie, de optimale voedingsspanning. Door de PowerDrive kan de M3 veel krachtiger klinken dan zijn al indrukwekkende classificatie van 180 watt per kanaal zou doen vermoeden. De PowerDriveversterker kenmerkt zich door de manier waarop hij volkomen moeiteloos de muziek, zelfs bij hoge geluidsvolumes, ten gehore brengt.

Luistersessies

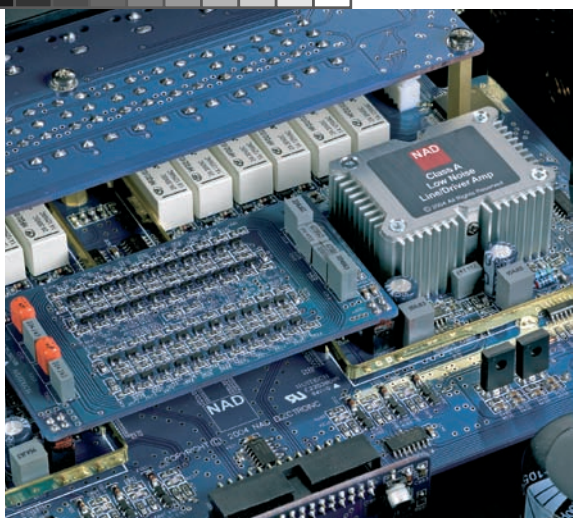
Tijdens mijn eerste kennismaking met de nieuwe Masters Serie in Denemarken werd ik uiteraard ook uitgenodigd voor een korte luistersessie. Nu weet iedereen dat een luistersessie in een onbekende ruimte met louter onbekende apparatuur niet echt gemakkelijk is. Een goed gefundeerde conclusie na een dergelijke luistersessie is eigenlijk niet mogelijk. De luisterervaringen in Denemarken waren toch niet je dat. Na deze sessie, waarbij verschillende muziekstijlen de revue passeerden, was mijn conclusie niet al te positief. Met deze ervaring in mijn achterhoofd was ik zeer benieuwd hoe de set zou gaan presteren in de HVT-luister-ruimte.

Zo nieuw en koud uit de doos werden de M3 en de M55 opgesteld en aangesloten op een set ELAC FS210 luidsprekers. En wat schetste mijn verbazing? De combinatie klonk wel! Zelfs zo koud uit de doos zonder een serieuze inspeelperiode was het geluid los, rustig, gedimensioneerd, gedefinieerd en vooral ook heel ruimtelijk. De diepe plaatsing waarbij vooral de lucht tussen de instrumenten en effecten indrukwekkend was, heb ik tijdens de introductie niet kunnen waarnemen.*

De tweede editie van de Audiophile test CD van STS Digital is voor mij nog steeds de beste uit de serie. Vooral track 7, met de grote variëteit aan Afrikaanse drums, is heel fraai. De dynamische eigenschappen van de M3 komen hiermee mooi naar voren. De rust, of zeg maar gewoon de stilte, tussen de verschillende passages is echt heel opvallend. De NAD-ontwerpers zijn er werkelijk in geslaagd om een extreme signaal/ruisverhouding te realiseren met deze versterker. Zelfs met de volumeregelaar op maximaal hoor je een minimaal ruisniveau uit de luidsprekers komen. Deze benadering draagt duidelijk bij aan de hele ruimtelijke weergave van de M3: het geluid komt perfect los van de luidsprekers en treedt ook gemakkelijk buiten de luidsprekers.

De rust en de eenvoud waarmee het stereobeeld wordt neergezet is van uitmuntende klasse. Op het dynamische

*Aangezien ook ik aanwezig was in Denemarken, deel ik de ervaring qua klankbeleving van Marnix. De opstelling in de luister-ruimte van de Masters Series set was nogal a-symmetrisch. De klankverschillen op de bank (te) dicht voor de luidsprekers waren opmerkelijk; beide collega's van andere bladen waren dat met me eens. Hoe vreemd het ook moge klinken, waren we gedrieën wel overtuigd van het feit dat er 'kwaliteit' onder de kap moest zitten. Het was alleen een kwestie van het er uit halen... En dat is met deze test gebeurd! (ThW)

NAD Masters Series M3 versterker en M55 Multi speler

vlak worden alle wisselingen zonder enige moeite gevolgd. Luister naar Arvo Pärt, Joe Jackson, Miles Davis, Praxis, Laurie Anderson of de Kirov Opera en je krijgt telkens weer die ruimte en lucht rond de instrumenten. De klankbalans is goed en neutraal. De zware basgitaar lijnen van Bootsie Collins op 'Transmutation' van Praxis hebben niet de druk of drive die op andere installaties wel hoorbaar is. Een kwestie van smaak zou ik zeggen.

En de M55?

De M55 raakt in dit verhaal over de M3 een beetje overschaduwd. Dat komt niet omdat de M55 een middelmatige speler is, dat is hij namelijk zeker niet. In vergelijking met de M3 heeft de M55 speler echter minder echt innoverende eigenschappen te bieden. Bovendien heb ik de speler alleen op zijn audiomerites beoordeeld terwijl hij daarnaast ook zeer indrukwekkende videomogelijkheden tot zijn beschikking heeft. Qua bouw en componentkeuze kan hij zich volledig meten met de M3. Opmerkelijk

hier is echter wel dat de gebruikte voeding in de M55 een geschakelde voeding is.

Conclusie

De M3 is zondermeer de stilste versterker die ik tot nu toe ben tegen gekomen. Zelfs met de volumeknop op maximaal is het ruisniveau bijna niet te horen. Deze indrukwekkende specificaties dragen mede bij aan een versterker met een hele ruimtelijke weergave met veel precisie en definitie. De rust en lucht in het geluidsbeeld is indrukwekkend. De M3 laat het beste horen wat NAD tot nu toe op versterkergebied heeft voortgebracht. De combinatie met de M55 multi format speler werkt uitstekend. Liefhebbers die puur voor de muziek gaan zullen echter nog even moeten wachten op de M5 SuperAudio-/CD-speler. Als die minimaal zo goed klinkt als de M55 dan heeft NAD absolute Masters of Audio in het assortiment.